

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
На тему «ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ»
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Студентки 2 курсу, групи ОП.м-01а
Базюри Ані Володимирівни

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

(підпис)

Базюра А.В.
(ініціали та прізвище студента)

Керівник: к.е.н., доцент Бурденко І. М..

(підпис)

Суми - 2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на тему:

«ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ»

студентки Базюри Ані Володимирівни

Виробничі запаси є одним з найбільш істотних елементів активів підприємства, забезпечуючи в своїй сукупності матеріально-технічну базу та належні умови для виробничої діяльності. Зважаючи на це, важливу роль в підвищенні ефективності використання запасів займає система їх бухгалтерського обліку та контролю.

Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що правильна організація обліку та аудиту запасів необхідна для забезпечення безперервного та прибуткового виробничого процесу, відповідно, особливої актуальності набуває питання організації обліку, вдосконалення методики аудиту та вдосконалення шляхів його здійснення.

Мета кваліфікаційної роботи магістра – дослідження організації та методики обліку та аудиту виробничих запасів.

Об'єктом дослідження є організація і методика обліку та аудиту виробничих запасів на підприємствах.

Предметом дослідження виступає комплекс теоретичних та методичних рекомендацій, щодо організації обліку запасів та принципи ведення аудиту виробничих запасів.

Основний науковий результат роботи полягає у такому: запропоновано шляхи удосконалення організації обліку виробничих запасів на підприємстві; запропоновано створення на базі підприємства Внутрішньої служби аудиту; запропоновано до використання удосконалену картку складського обліку. Також розглянуто та проаналізовано методи вибуття запасів на підприємстві та визначено їх вплив на економічний результат, що в подальшому допоможе суб'єктам господарювання обирати необхідні методи для визначених цілей.

Одержані результати можуть бути використані для подальших

досліджень щодо вдосконалення організації обліку та аудиту виробничих запасів на підприємстві.

Ключові слова: облік, виробничі запаси, оптимізація, внутрішній контроль, методи аудиту.

Для досягнення поставленої мети та завдання були використані такі загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, конкретизація; методичні прийоми: вибірка, порівняння, узагальнення.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи виступають наукові джерела вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячені проблематиці обліку запасів: С.Ф. Голов, В.І. Єфименко, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко та Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, статистичні дані про виробничі запаси та матеріали власних досліджень.

Зміст кваліфікаційної випускної роботи викладено на 55 сторінках, зокрема список використаних джерел із 25 найменувань, розміщений на 2 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 3 рисунки, а також 2 додатки, розміщених на 2 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік.

Рік захисту роботи – 2021 рік.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к.е.н., доцент
_____ Серпенінова Ю.С.
(підпис)
«__» _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
студенту 2 курсу, групи ОПм-01а
Базюри Ані Володимирівни

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «Організація і методика обліку та аудиту виробничих запасів» затверджена наказом по університету від «8» листопада 2021 року №0807-VI
2. Термін подання студентом закінченої роботи «14» грудня 2021 року
3. Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні організації та методики обліку та аудиту виробничих запасів.
4. Об'єкт дослідження: організація і методика обліку та аудиту виробничих запасів на підприємствах.
5. Предмет дослідження: комплекс теоретичних та методичних рекомендацій, щодо організації обліку запасів та принципи ведення аудиту виробничих запасів.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах фахових видань та науково-практичних конференцій, результатах наукових досліджень вітчизняних учених.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети
Розділ 1 «Теоретичні основи обліку та аудиту виробничих запасів» - 22 жовтня 2021 року _____
(назва – термін подання)

У розділі 1 розкрити сутність і значення обліку виробничих запасів та аудиту; визнання і оцінка виробничих запасів згідно з національними стандартами обліку; організація аудиту виробничих запасів, мета, джерела та завдання.
Розділ 2 «Організація обліку та аудиту виробничих запасів підприємства» - 12 листопада 2021 року _____
(назва – термін подання)

У розділі 2 проаналізувати стан підприємства ТОВ «Сумська насосна техніка»; складський і первинний облік виробничих запасів; синтетичний і аналітичний облік виробничих запасів на ТОВ «Сумська насосна техніка»; методику проведення аудиторської перевірки виробничих запасів.

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення обліку і аудиту виробничих запасів на підприємстві» - 3 грудня 2021 р.

(назва – термін подання)

У розділі 3 запропонувати шляхи вдосконалення вдосконалення обліку і аудиту виробничих запасів на підприємстві

(зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент)

Дата видачі завдання: «30» вересня 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

Бурденко І. М.

(ініціали, прізвище)

Завдання до виконання одержав

(підпис)

Базюра А. В.

(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	9
1.1 Сутність виробничих запасів, їх класифікація та роль в діяльності підприємства.....	9
1.2 Визнання і оцінка виробничих запасів згідно з національними стандартами обліку	14
1.3 Організація аудиту виробничих запасів, мета, джерела та завдання	18
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	22
2.1 Загальна характеристика ТОВ «Сумська насосна техніка»	22
2.2 Складський і первинний облік виробничих запасів	29
2.3 Синтетичний і аналітичний облік виробничих запасів на ТОВ «Сумська насосна техніка»	32
2.4 Методика проведення аудиторської перевірки виробничих запасів	38
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	44
3.1 Шляхи вдосконалення організації обліку виробничих запасів	44
3.2 Шляхи вдосконалення аудиту виробничих запасів на підприємстві	46
ВИСНОВОК	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50

ВСТУП

Виробничі запаси - одне з найважливіших об'єктів у структурі оборотних активів підприємств. Вони використовуються у виробничих цілях та мають вагоме значення у діяльності компанії, зокрема, в операційній, яка характеризується як основна діяльність компанії, для якої вона була створена та працює. Оскільки виробничі запаси відносяться до найбільш питомого об'єкта, що належить підприємству у складі оборотних активів, їхнє відображення у бухгалтерському обліку, зокрема їх оцінка при надходженні, вибутті і на дату балансу, надзвичайно важливе.

Мета кваліфікаційної роботи магістра – дослідження організації та методики обліку та аудиту виробничих запасів. Для досягнення визначеної мети в роботі було поставлено й вирішено такі завдання:

- охарактеризувати фінансово-господарську діяльність ТОВ «Сумська насосна техніка» та проаналізувати постановку обліково-аналітичної роботи;
- визначення суті та змісту запасів;
- розглянути стан організації первинного, аналітичного та синтетичного обліку запасів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є організація і методика обліку та аудиту виробничих запасів на підприємствах.

Предметом дослідження виступає комплекс теоретичних та методичних рекомендацій, щодо організації обліку запасів та принципи ведення аудиту виробничих запасів.

Для досягнення поставленої мети та завдання були використані такі загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, конкретизація; методичні прийоми: вибірка, порівняння, узагальнення.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи виступають наукові джерела вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячені проблематиці обліку запасів: С.Ф. Голов, В.І. Єфименко, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко та Національні

Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, статистичні дані про виробничі запаси та матеріали власних досліджень.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

1.1 Сутність виробничих запасів, їх класифікація та роль в діяльності підприємства

Однією з обов'язкових умов підтримки виробництва будь-якої продукції на певному рівні є постійна наявність частини оборотних активів у матеріальній формі (виробничі запаси).

Сформовані виробничі запаси, з одного боку, забезпечують стабільність, безперервність і ритмічність діяльності компанії, гарантують її економічну безпеку, з іншого – запаси на рівні великих промислових компаній вимагають великих вкладень.

Багато економістів займаються розвитком та вдосконаленням обліку та контролю запасів. Основна гіпотеза дослідження – це припущення про необхідність удосконалення методології та організації бухгалтерського обліку та аналітичного забезпечення управління виробничими запасами.

Недосконала система організації бухгалтерського обліку призводить до неповного та несвоєчасного отримання звітних даних та іншої інформації. Наявність великих проміжків часу між отриманням бухгалтерської та економічної інформації та її використанням не дозволяє компаніям підвищувати свою економічну ефективність.

Недоліки в організації бухгалтерського обліку призводять до плутанини, збільшення витрат на утримання персоналу облікового відділу, створюють умови для розкрадання майна та інших зловживань. Однак досі деякі ключові питання, зокрема організація обліку запасів на складах, є суперечливими та вимагають доопрацювання на місці, залежно від галузі та діяльності компанії.

Термін «запаси» виник у вітчизняній літературі зі схвалення НП(С)БО. До запровадження стандартів термінологія мала іншу назву: товарно-матеріальні цінності, матеріальні ресурси, виробничі ресурси, предмети праці.

За одними економічними джерелами вони згадуються як товарно-матеріальні запаси (цінності), за іншими - матеріальні ресурси (у літературі 70-80х років цей термін був широко поширений).

А. Б. Борисов, Г. А. Римар, Л. М. Федак називають запаси господарськими засобами, поділяючи їх на предмети праці та засоби праці, інші - виробничими ресурсами, в яких поєднують матеріальні та трудові ресурси.

В.Д. Новодворський стверджує, що «під виробничими ресурсами розуміється сума складових ресурсів основних фондів, а також матеріальних і трудових ресурсів» [2].

Економічна наука і практика управління не мають достатнього ефективного методологічного апарату.

При вивченні проблеми ресурсозбереження вчені та практики велику увагу приділяють економії матеріальних ресурсів, особливо переробці відходів виробництва та споживання. Як було зазначено, проблема ефективного використання матеріальних ресурсів у виробництві вимагає детального розгляду економічної сутності терміну «матеріальні ресурси» [8].

А.І. Олійник, С.І. Юр'єва, Л.І. Рибальченко зазначають, що матеріальні ресурси є необхідним елементом виробничого процесу, які повністю споживаються у кожному виробничому циклі, отже повністю переносять свою вартість на продукцію, що виготовлена у процесі виробництва. Такі відмінності у визначенні об'єкта обліку матеріальних ресурсів пояснюються нерозвиненістю методичних принципів окремих розділів бухгалтерського обліку, а також недостатньо чітким трактуванням об'єкта обліку, наявності та руху матеріальних ресурсів, функцій контролю щодо їх використання та утримання власності. При визначенні об'єкта бухгалтерського обліку слід звертати увагу на економічну спільність складових частин об'єкта обліку та факторів його організації.

З цих методологічних позицій розглядаються терміни «предмети праці» та «матеріальні цінності». Поняття «предмети праці» не обмежується

матеріальними ресурсами. Крім сировини та матеріалів, напівфабрикати та незавершене виробництво традиційно класифікуються також як предмети праці [19].

Виділяють напівфабрикати, які виготовляються самостійно та куповані, що пройшли певні стадії обробки на інших підприємствах та є частиною продукції того ж виробництва без будь-яких змін чи подальшої обробки [22]. Незавершене виробництво включає предмети праці, що використані на виготовлення продукції, виробничий процес яких не завершено.

Розглянемо загальну систему класифікації виробничих запасів щодо їх ознак, що властива всім промисловим підприємствам (рис. 1.1).

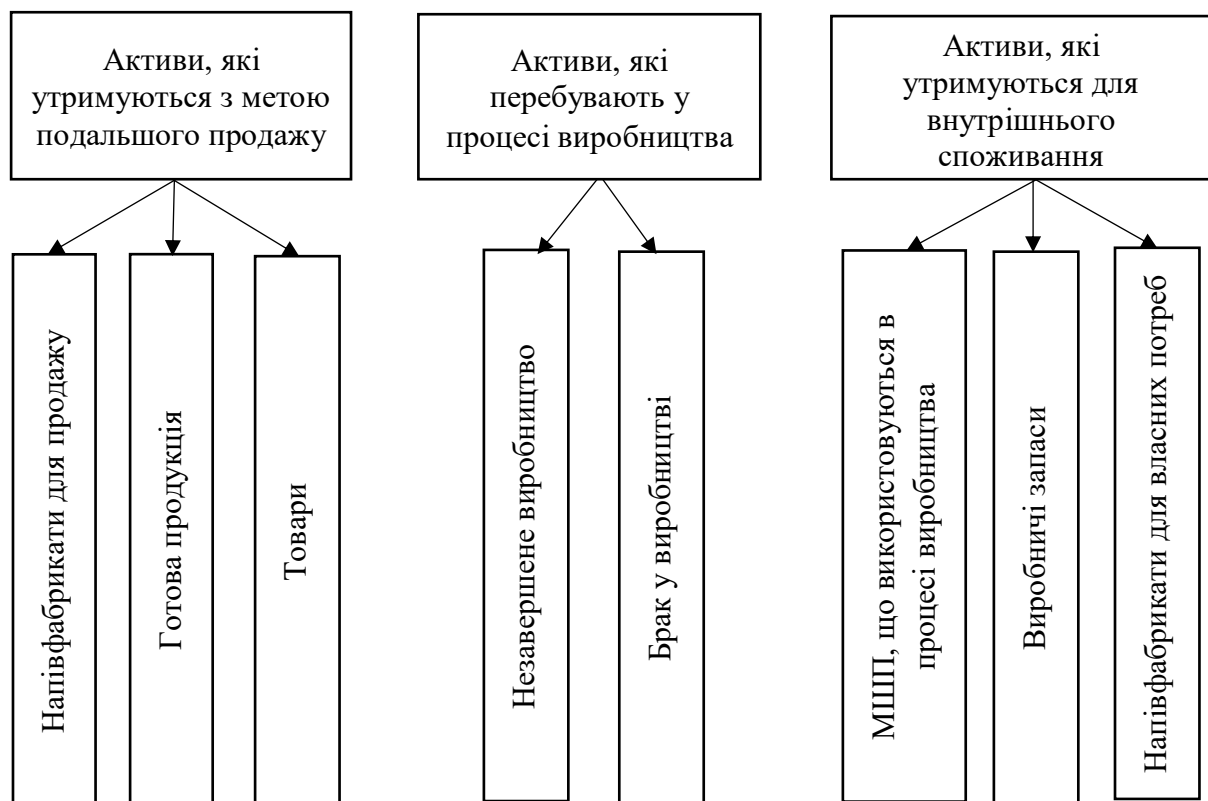

Рисунок 1.1 – Ознаки класифікації запасів за їх призначенням

Поняття запасів, порядок їх обліку та оцінки містяться в національному положенні (стандарті) про бухгалтерський облік 9 «Запаси» [7].

Відповідно до п. 4 НП(С)БО 9 запасами є активи, які:

- зберігаються для споживання при виготовленні продукції, виконанні робіт і наданні послуг, а також при управлінні підприємством;
- активи, що утримуються для перепродажу;
- активи, що утримуються для виробництва;
- активи, призначені для внутрішнього споживання;
- активи, призначені для продажу.

Класифікація кожного явища є дуже важливою ланкою, оскільки від її точності залежить правильність використання цього явища. В законодавстві, а саме в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій наведено основоположну класифікацію запасів. Тому, на нашу думку, доцільно було б детальніше розглянути цю класифікацію. Розглянемо об'єкти, що обліковуються на рахунку 20 «Запаси» [7]:

- сировина;
- матеріали (основні та допоміжні матеріали);
- закупівля напівфабрикатів та комплектуючих;
- паливо;
- тара та пакувальні матеріали.

Оборотні активи, як правило, включають сировину, паливо, матеріали, малоцінні предмети та предмети, що швидко зношуються, інше майно виробничого та невиробничого призначення [25]:

- будівельні матеріали;
- матеріали, передані в переробку;
- запасні частини;
- матеріали сільськогосподарського призначення;
- незавершене виробництво;
- зворотні відходи виробництва;

- незавершене виробництво;
- товар;
- готова продукція.

Окрему групу складають товари багаторазового використання, малоцінні та швидкозношувані товари, які не використовувалися більше року або звичайного операційного циклу, якщо він більше 1 року [18]. Запаси включаються до складу оборотних активів, оскільки вони можуть бути перетворені в грошові кошти протягом року або за один операційний цикл.

Оборотні засоби — це фінансово-економічна категорія, що впливає з існування товарно-грошових відносин, дії закону вартості та організації діяльності підприємства [8].

Використання терміну «матеріально – виробничі запаси» пов'язане з деякими суперечливими моментами, оскільки матеріальні запаси – це не лише предмети праці, а й засоби праці. Тому це поняття є ширшим, оскільки включає всі активи, які мають матеріальну форму та використовуються у виробничому процесі [4]. Терміни «товарно – матеріальні активи» та «товарно – матеріальні запаси» не є достатньо прийнятними для використання, оскільки вони охоплюють активи, які можуть бути як оборотними так і необоротними. Акцент робиться на можливості продати такі активи. Існують також певні протиріччя, пов'язані з використанням терміна «предмети праці». Поняття предметів праці в достатній мірі відповідає сутності оброблювальних елементів виробництва, але традиційно використовується не як облікова, а як економічна категорія [21]. Термін «товарно – виробничі запаси» значною мірою відображає характерні властивості речових елементів виробництва, основне призначення яких – переробка або обробка в процесі виробництва, формування основних засобів з урахуванням можливості їх знаходження в складі резервів у вигляді виробничих запасів. або готової продукції (товарів) на складах.

Отже, ми можемо зробити висновки, що на підприємствах застосовують велику кількість різних товарно - матеріальних цінностей. Їхнє використання

у виробництві здійснюють по – різному, тому класифікація їх є досить важливою.

1.2 Визнання і оцінка виробничих запасів згідно з національними стандартами обліку

Оцінка запасів відіграє важливу роль у формуванні облікової політики. Важливим при оцінці запасів є принцип обачності, який включає використання бухгалтерських методів оцінки запасів, які призначені для запобігання завищенню оцінки активів та забезпечення точності фінансових результатів компанії. Відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, матеріальні цінності оцінюються в балансі за мінімально можливою вартістю, яка є результатом порівняння собівартості придбаних запасів із їх ринковими цінами на момент складання балансу. Порядок оцінки запасів також є важливим для правильного ведення бухгалтерського обліку.

Відповідно до НП(С)БО 9 придбані чи вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первинною вартістю [7]. Первинна вартість запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, що складаються з таких фактичних витрат [10]:

- суми, сплачені постачальнику (продавцю) відповідно до договору;
- суми, що сплачені за інформаційні, брокерські та інші послуги, пов'язані з пошуком та придбанням запасів;
- сума ввізного мита;
- сума непрямих податків, пов'язаних із придбанням запасів, що не підлягають відшкодуванню підприємству;
- витрати на заготівлю, навантажувально – розвантажувальні роботи, транспортування запасів на місце використання, включаючи витрати на страхування та ризик транспортування запасів;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням запасів та приведенням їх у стан, придатний для використання за призначенням.

Ці витрати включають, зокрема, прямі витрати компанії на доробку та покращення якісних характеристик запасів. Первинна вартість запасів, що виготовлені самим підприємством, це собівартість їх виробництва, що визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Первинна вартість запасів, що внесені до статутного капіталу є встановлена засновниками (учасниками) підприємства, їхня справедлива вартість [2]. Справедлива вартість безоплатно отриманих підприємством запасів є їх первинною вартістю. Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їхню справедливу вартість, то справедлива вартість є первинною вартістю одержаних запасів. До складу витрат звітного періоду включається різниця між балансовою вартістю та справедливою вартістю переданих запасів.

Не відносяться до первинної вартості, а включаються до витрат періоду, у якому були здійснені [9]:

- надмірні втрати та нестача запасів;
- відсотки за кредитами;
- витрати на збут;
- загальногосподарські та інші подібні витрати, які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів і приведенням їх до стану, придатного до використання за призначенням

Первинна вартість запасів в обліку змінюється лише в випадках, передбачених Положенням (стандартом) 9. Оцінка вибуття запасів у разі відпуску матеріалів для виробництва, продажу або іншого вибуття відповідно до НП(С)БО 9 здійснюється одним з наступних методів [7]:

- ідентифікованої собівартості одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Тільки один із цих методів використовується для всіх одиниць бухгалтерського обліку, що мають однакове призначення та однакові умови використання [1].

Метод 1. Оцінка за ідентифікованою вартістю. Іншими словами, «за якою ціною купив, так і списав» (у виробництво, на склад готової продукції або в реалізацію - залежно від того, який вид запасів вибуває і з якою метою) [15]. Цей метод використовується відповідно до П(С)БО 9 для оцінки вибуття запасів, придбаних для їх реалізації на спеціальне замовлення та запасів, які не можуть бути замінені один одним.

Метод 2. Оцінка за середньозваженою собівартістю. Метод середньозваженої собівартості застосовується окремо до кожної сукупності запасів, що відображені в обліку, однакових за призначенням та споживчими характеристиками. Середньозважена собівартість вибутої одиниці є результатом відношення залишку на початку місяця та ідентичних запасів, отриманих протягом місяця, до суми к-сті запасів, що залишилися на початок місяця, та кількості ідентичних запасів, отриманих у напруті місяця [4]. Таким чином, значення у грошовому (вартісному) вимірі проставляють в чисельнику, ці самі значення в кількісному вимірі – в знаменнику. Цей метод дозволяє оцінити запасищо є взаємозмінними, які не потрібно ідентифікувати при списанні (на відміну від попереднього методу). Недоліком цього методу є складність визначення середньої ціни в умовах, коли виробничі запаси витрачаються або надходять на щоденній основі. Перевага методу оцінки за середньозваженою собівартістю полягає в тому, що на момент здійснення операції можна відразу отримати оцінку собівартості відпущених запасів та їх залишків, що дає об'єктивну інформацію про собівартість запасів і практично не дозволяє маніпуляцій з цифрами. Однак це робиться за рахунок великого розміру роботи. Крім того, оцінка залишків матеріалу та собівартості готової продукції не зовсім об'єктивна.

Метод 3. Оцінка за методом ФІФО. Метод ФІФО (запаси, що надійшли раніше відпускаються першими) опирається на хронологію надходження,

іншими словами запаси, що придбані першими також першими продаються або використовується, це запобігає псуванню запасів та грошова одиниця є стабільною. Одиниці, які залишилися на складі на кінець періоду, оцінюються за цінами останнього надходження товару [12]. Цей метод найчастіше використовується для таких запасів, як фрукти, овочі та інші харчові продукти, які вимагають продажу у першу чергу, щоб уникнути псування. Перевага методу ФІФО полягає в його простоті, об'єктивності і систематичності, за допомогою цього методу не можна маніпулювати даними в сторону штучного завищення чи заниження вартості запасів. Метод ФІФО виправданий в умовах незначної інфляції. Його використання в умовах високої інфляції може призвести до завищення вартості матеріальних залишків, заниження собівартості готової продукції і, як наслідок, до завищення результатів реалізації.

Метод 4. Метод нормативних затрат. Метод нормативного обліку вибуття запасів є складовою частиною давно відомого в нашій країні методу нормативного обліку витрат (облік за планово – розрахунковими цінами) і ґрунтується на нормативному методі калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) [14]. Відповідно до п. 23 НП(С)БО 9 “оцінка за нормативними витратами” заключається у використанні норм витрат на одиницю продукції (роботи, послуги), що встановлюються підприємством з урахуванням нормативних рівнів використання запасів, виробничих потужностей та поточних цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних норми затрат і ціни повинні регулярно у нормативній базі перевірятися і переглядатися. Оцінка продукції за нормативними затратами коригується до фактичної виробничої собівартості.. Наднормативні витрати, що виявлені у звітному періоді зараховуються до складу собівартості продукції що є реалізованою відповідно до пункту 11 П(С)БО 16 «Витрати». Нормативна калькуляція – це визначення собівартості одиниці продукції (робіт, послуг) за статтями витрат у грошовому вимірі на основі діючих (поточних) норм витрат матеріалів, заробітної плати тощо [8].

Метод 5. Метод оцінки вибуття запасів за цінами продажу.

Використання цього методу є популярним серед підприємств роздрібною торгівлі з використанням середнього відсотку торгової націнки на товари. Цей метод оцінки застосовують підприємства, які мають значну номенклатуру товарів, що змінюється, з приблизно однаковим рівнем торгової націнки, причому в тих випадку, застосування інших методів оцінки вибуття запасів є невиправданим [14].

Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на ці товари. Сума торговельної націнки на реалізовані товари розраховується як добуток продажною (роздрібною) вартості реалізованих товарів і середнього відсотку торговельної націнки. Середній відсоток торговельної націнки розраховується як ділення суми залишку торговельних націнок на початок звітного місяця та їх же у продажній вартості товарів, отриманих у звітному місяці на суму продажною (роздрібною) вартості залишку товарів на початок звітного місяця та продажною (роздрібною) вартості одержаних у звітному місяці товарів.

Таким чином, не беручи до уваги те що визнання та оцінка виробничих запасів втілює в собі безліч методів, підприємство обирає для себе найпростіший, який би легко можна було поєднати з нашим законодавством.

1.3 Організація аудиту виробничих запасів, мета, джерела та завдання

Щоб ефективно використати такий необхідний ресурс, як виробничі запаси, підприємствам слід проводити аудит як один із видів контролю, який допоможе виявити проблемні аспекти діяльності та дати професійний висновок. Загалом процедуру аудиту можна інтерпретувати як встановлення істини, отримання доказів та доведення фактів, отриманих аудитором, до користувачів цієї інформації шляхом винесення об'єктивних та надійних аудиторських висновків. [14].

Метою аудиту виробничих запасів є надання користувачам достовірної інформації у вигляді висновків про стан підприємства, законності ведення бухгалтерського та фінансового обліку. Обсяг аудиту такого виду активу, як виробничі запаси, є досить обтяжливим, і, як правило, аудитор повинен докласти багато зусиль на цей актив.

Для проведення професійного та ефективного аудиту аудитор повинен підготувати план аудиту, який включає необхідні етапи, методи та прийоми перевірки. Не менш важливим аспектом перевірки є виявлення шахрайства на підприємстві, чи це розкриття інформації третій зацікавленій стороні або у разі сумнівів у дотриманні підприємством законності.

Об'єктом аудиту виробничих запасів є перевірка[23]:

- документації з знаходження, оприбуткування, складського обліку, вибуття для протрем виробництва;
- фінансова, бухгалтерська, статистична та управлінська звітність щодо запасів;
- підтвердження даних бухгалтерського обліку про кількісну та якісну характеристику запасів;
- аналіз норм витрат сировини і матеріалів для виробничих потреб, і підтвердження встановлених лімітів;
- факти недостачі, зловживання, шахрайства та нецільового використання запасів;
- правильність формування вартості запасів (первісна, собівартість продукції, оцінка при вибутті);
- факти фальсифікації даних та помилок у звітності

Не менш важливим у розгляді цієї теми є джерела, з котрих аудитор бере потрібну йому інформацію для проведення перевірки.

Щоб отримати найбільш об'єктивну та надійну оцінку стану підприємства, аудитор повинен вибрати ті джерела, які дають повну та точну характеристику предмета перевірки, до таких можна віднести[20]:

- дані з первинних документів про рух запасів, у яких узагальнюється інформація про запаси за певний період часу;
- реєстри синтетичного та аналітичного обліку - (це можуть бути журнали – ордери, замовлення, книги, відомості бухобліку щодо виробничих запасів);
- Головна книга – один із реєстрів синтетичного обліку, відображає сальдо на початок та кінець періоду, обороти за цей період, тобто узагальнює інформацію про всі господарські операції, пов'язані з запасами;
- звітність (бухгалтерська, статистична та податкова);
- довідки та акти перевірок та ревізій контролюючих органів або податкових інспекцій, норми витрат на паливо, сировину та матеріали;
- калькуляційні карти, кошториси, розпорядчі документи;
- матеріали внутрішньогосподарських служб, у тому числі: інвентаризаційні акти, позапланові перевірки стану матеріальних цінностей з боку керівництва, різні внутрішні розпорядчі документи, накази, інструкції, протоколи, угоди, ліцензії, контракти тощо;
- облікова політика підприємства.

Таким чином, успіх цієї процедури залежить від того, наскільки вміло та ефективно аудитор зможе об'єднати різні дані та дати їх точну та об'єктивну оцінку. Особливу увагу слід приділяти тому факту, що аудиторські докази з різних джерел завжди переконливіші з точки зору правдивості інформації, або аудитор повинен враховувати, що процеси, описані в документах, можуть бути неточними, і тому повинен перевіряти всю діяльність та виробничий процес, пов'язаний з запасами підприємства

Щоб провести повний аудит підприємства, аудитор спочатку планує проведення перевірки, збираючи дані про підприємство та наявні на ньому виробничі запаси, тобто створює аудиторські докази щодо фінансового стану та обліку запасів підприємством, розробляє спеціальну програму, що включає розробку методів, процедур і прийомів перевірки [19].

На другому етапі необхідно перевірити, чи дотримується компанія облікової політики щодо запасів, також, насамперед, аудитор перевіряє облік, проводить інвентаризацію, перевіряє оформлення та наявність усіх документів, що стосуються постачання та вибуття запасів на складах, проводить перевірку складання договорів про повну матеріальну відповідальність, веде контроль за створенням необхідних технічних та санітарних умов у місцях зберігання матеріальних цінностей, а також чи склади оснащені контрольними замками, пломбами, вогнегасниками, ваговимірвальними приладами та їх точність.

До третього етапу відноситься перевірка документів щодо надходження запасів та відповідність реквізітам, угоди с контрагентами, достовірність оцінки запасів при надходженні та розрахунку їх собівартості, своєчасність та повнота оприбуткування.

Четвертий етап - перевірка правильності, законності та повноти списання матеріальних цінностей у виробничих, господарських чи реалізаційних цілях; перевірка методів методів вибуття та їх відповідності обліковій політиці; перевірка документів, що стосуються вибуття запасів.

На п'ятому етапі аудитор перевіряє всі зібрані дані щодо запасів, аналізує фінансову звітність і в ході аудиту повинен виявити, якщо така є, викривлена інформація в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності та випадки шахрайства у підприємства. Завершальним етапом аудиту є висновок співробітника аудиторської компанії за результатами аудиту та аналізу стану виробничих запасів, у якому зазначені проблемні аспекти, виявлені порушення та рекомендації щодо вдосконалення обліку запасів.

Таким чином, аудит такого типу активу, як запаси, відіграє провідну роль і є важливим аспектом у розвитку успішного підприємства, оскільки саме аудит як вид контролю допомагає підприємству покращити організацію ведення обліку.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Сумська насосна техніка»

ТОВ "Сумська насосна техніка" - це сучасна компанія-виробник насосів і запасних частин для всіх галузей промисловості процес роботи підприємства охоплює всі етапи від проектування до виробництва і поставки насосів та гідравлічних систем.

Компанія працює на ринку більш як 20 років.

Потужності ТОВ «СНТ» зосереджені на двох виробничих майданчиках загальною площею 8 тисяч кв. м, розташованих у м. Суми, Україна. Кількість персоналу компанії складає 180 спеціалістів високого рівня кваліфікації. Досвід трудової діяльності провідних спеціалістів компанії у машинобудівній галузі складає більше 25 років.

Підприємство динамічно розвивається і зарекомендувало себе на ринку насосного обладнання України й СНД як надійний виробник та відповідальний партнер.

«СНТ» володіє сучасним верстатним парком, призначеним для вирішення широкого спектру технологічних завдань: від виготовлення модельної оснастки і заготовки – до виробництва готових виробів.

Компанія виконує обробку заготовки на токарно-фрезерних центрах, а також токарних і фрезерних верстатах з числовим програмним управлінням, в тому числі обробку деталей обертання із застосуванням додаткових операцій зі свердління, фрезерних операцій, зубчастої обробки, шлицевої різьби, нарізки шпоночних пазів, шліфування і чистової обробки (внутрішнього і зовнішнього шліфування).

ТОВ «СНТ» оснащена токарно-фрезерним обладнанням з числовим програмним управлінням.

ТОВ «Сумська насосна техніка» є юридичною особою, має круглу печатку, має у власності будівлі, споруди, обладнання, інвентар, обліковуються на самостійному балансі. Статутний капітал товариства складає 20 000 грн.

Протягом господарської діяльності не піддавалася поглинанням і реорганізацій, а також не брала участь у злиттях з іншими фірмами і не змінювала своєї назви. Дочірніх і залежних товариств організація не має.

Структура бухгалтерської служби, чисельність працівників визначаються внутрішніми правилами і посадовими інструкціями.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку в ТОВ «Сумська насосна техніка» та дотримання законодавства при виконанні господарських операцій несе директор ТОВ «Сумська насосна техніка».

Головний бухгалтер несе відповідальність за формуванням облікової політики, ведення бухгалтерського обліку, своєчасної та достовірної бухгалтерської звітності, здійснює контроль за рухом майна і виконанням зобов'язань.

Ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів здійснює бухгалтерія Товариства на чолі з головним бухгалтером, який підпорядковується безпосередньо директору ТОВ «Сумська насосна техніка».

Таблиця 2.1 - Основні економічні показники виробничо-фінансової діяльності підприємства за 2018-2020 рр.

Показник	Рік			Середній абсолютний приріст (або середній темп росту)
	2018	2019	2020	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) тис. грн.	124385,2	145380,4	196688	36151,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	112 757,9	121410,3	157292,2	22267,15
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	31233,6	38898	42657,3	5711,9
Чистий прибуток (збиток) , тис. грн.	10528,3	13840,4	15625,1	2548,1
Валюта балансу, тис. грн.	63584	64317,5	78878,2	7647,1

Продовження таблиці 2.1

Власний капітал, тис. грн.	31723	32373,7	28128,8	-1797,1
Власні оборотні кошти, тис. грн.	20987	21181,2	23453,3	1233,2
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	24530	16487,2	23863,4	-333,3
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	15244	6409,2	12222,9	-1511,05

Вивчення показників виробничо-фінансової діяльності підприємства показує, що його фінансовий стан у аналізованому періоді покращується. Така ситуація позитивна для продовження ефективної роботи та розвитку компанії.

Ліквідність означає можливість швидко конвертувати активи у грошові кошти без втрати їхньої ринкової вартості. Оцінюючи ліквідність підприємства аналізують чи показник поточних (оборотних) активів є достатнім для погашення поточних зобов'язань.

Платоспроможність підприємства - найважливіша умова її ділової активності. Платоспроможність підприємства характеризується здатністю його здійснювати чергові платежі і виконувати грошові зобов'язання з допомогою готівки, легкоомобілізуємих активів та коштів. Беручи до уваги правило зростаючої ліквідності, можна назвати три рівня платоспроможності підприємства: грошова, розрахункова і ліквідна. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства проводиться відповідно до коефіцієнтів, зазначених у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Показники ліквідності та платоспроможності підприємства за 2018-2020 рр

Показник	Рік			Середній темп росту (приросту)
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт грошової платоспроможності (абсолютної ліквідності)	0,027	0,011	0,022	-0,0025
Коефіцієнт розрахункової платоспроможності (швидкої ліквідності)	0,637	0,215	0,299	-0,169

Продовження таблиці 2.2

Чистий оборотний капітал, тис. грн	3106	1676,8	2746,1	-179,95
Коефіцієнт ліквідної платоспроможності (покриття)	1,57	1,67	1.35	-0,11

Аналізуючи дану таблицю, можна зробити такі висновки.

Показник грошової платоспроможності (абсолютна ліквідність) набагато нижчий за норму (норма 0,1-0,2). Це вказує на те, що компанія не зможе вчасно виплатити борги, за умови настання терміну платежів найближчим часом.

Отримані дані відносно коефіцієнту розрахункової платоспроможності (швидкої ліквідності) показують, що у 2018 році коефіцієнт швидкої ліквідності перебував у межах нормативних значень, але у 2019 та 2020 роках ситуація змінилася, і показник підприємства виявився нижчим за нормативне значення. Це означає, що компанія мала проблеми з платоспроможністю.

Нормативне значення коефіцієнта ліквідної платоспроможності – 1-3, але більш позитивним значенням є 2-3. 2020 року спостерігається різке зниження показника, що свідчить про погіршення стану платоспроможності, але він все ще знаходиться в нормативних межах. Зниження значення коефіцієнту призводить до втрати довіри до компанії кредиторів, постачальників, інвесторів та партнерів.

Зменшення чистого оборотного капіталу в 2019 році, швидше за все, пов'язане з виплатою покупцями дебіторської заборгованості, що збільшує грошовий потік та зменшує оборотні активи у розрахунках і, таким чином, знижує чистий оборотний капітал, і, як ми бачимо, у 2020 році показник став вищим, цьому сприяло збільшення дебіторської заборгованості.

Важливим у діяльності компанії є оцінка фінансової стійкості, яка характеризує стійкість компанії в довгостроковій перспективі.

Для оцінки фінансової (ринкової) стійкості підприємства використовують показники, наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Показники фінансової стійкості підприємства за 2018-2020

рр.

Показник	Рік			Середній темп росту (приросту)
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт автономії	0,5	0,5	0,36	-0,07
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,995	1,01	0,554	-0,22
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,58	0,66	0,66	0,04
Коефіцієнт фінансування	1,0	0,98	1,78	0,39
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,36	0,40	0,26	-0,05

Розраховані показники дозволяють зробити такі висновки. Коефіцієнт автономії у 2018-2019 роках перебуває у межах нормативних значень, але його різке зниження у 2020 році свідчить про підвищення рівня фінансових ризиків.

Коефіцієнт фінансової стійкості був високим протягом перших двох років, що вказує на низький ризик банкрутства, але знизився в 2020 році, що вказує на недостатню фінансову стійкість в довгостроковій перспективі.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу має нормативне значення, та його збільшення свідчить про достатність власних фінансових ресурсів на фінансування оборотних і частини необоротних активів.

Коефіцієнт фінансування вказує на те, що компанія здатна відповідати за свої зобов'язання у середньостроковій та довгостроковій перспективі, та його збільшення у 2020 році може означати наявність додаткових резервів для підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів.

Низький рівень забезпечення запасів за рахунок власних коштів передбачає, що без короткострокового та довгострокового позикового капіталу компанія не зможе забезпечити безперебійний виробничий та збутовий процес. З огляду на обмежені можливості отримання таких коштів операційний процес може зупинитися.

Наступним етапом аналізу є вивчення показників ділової активності, які показують швидкість обертання матеріальних запасів підприємства, його активів, розрахунків з зі своїми контрагентами та ін. (див. табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Показники ділової активності підприємства за 2018-2020 рр.

Показник	Рік			Середній темп росту (приросту)
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт оборотності активів	1,77	2,03	2,53	0,38
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4,79	7,12	12,03	3,62
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	16,85	19,70	19,52	1,34
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	4,09	3,64	5,14	0,53
Коефіцієнт оборотності основних засобів	5,06	5,3	6,26	0,6
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,88	4,42	6,78	1,45

Збільшення значення коефіцієнту оборотності активів свідчить, що компанія більш ефективно використовує свої обмежені ресурси.

Збільшення оборотності дебіторської заборгованості буде позитивною тенденцією для компанії, оскільки збільшення товарного кредитування клієнтів збільшує рівень збуту, оскільки у багатьох сферах важливо мати можливість забрати товари та оплатити їх пізніше.

Збільшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості та його стабільність означає збільшення швидкості погашення заборгованості підприємства. Якщо порівняти показники оборотності кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості можна дійти до висновку, що підприємство використовує кредиторську заборгованість для фінансування власних дебіторів, на фінансування власних дебіторів, а частина цих коштів використовується на фінансування інших активів

Збільшення коефіцієнта оборотності матеріальних запасів - позитивне явище, оскільки що вищим є показник оборотності матеріальних запасів, то

менше коштів зав'язано у цій найменш ліквідної статті оборотних коштів, тим більше оборотні активи мають ліквідну структуру і стабільніше фінансове становище підприємства.

Збільшення коефіцієнта оборотності основних засобів свідчить про досить високу ефективність використання основних засобів підприємства.

Позитивна тенденція показника оборотності власного капіталу обумовлена стрімким зростанням доходу компанії, що свідчить про постійну оптимізацію роботи компанії в цій сфері.

Важливою складовою аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства будь-якої сфери діяльності й форми власності є оцінка його рентабельності (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 - Показники рентабельності підприємства за 2018-2020 рр.

Показники	Рік			Середній темп росту (приросту)
	2018	2019	2020	
Рентабельність власного капіталу,%	0,38	0,60	0,51	0,07
Рентабельність активів,%	0,2	0,2	0,2	0

Аналізуючи розраховані показники, можна зробити висновок, що тенденція рентабельності капіталу, що зростає, означає збільшення здатності компанії приносити прибуток власникам, хоча в 2020 році цей показник дещо знизився. Рентабельність активів не змінюється, що свідчить про стабільний попит продукції компанії.

За проведеним фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Сумська насосна техніка» за 2018-2020 рр. можна зробити наступні висновки. Майновий стан та ефективність використання основних засобів підприємства є на низькому рівні; спад показників ліквідності та платоспроможності вказує на те, що підприємству не вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань. Аналіз фінансової стійкості підприємства вказав на недостатню фінансову стійкість в довгостроковій перспективі. Аналіз ділової активності підприємства показав, що підприємство платоспроможне,

конкурентоспроможне, зобов'язання виконуються вчасно та у повній мірі. Аналіз рентабельності підприємства показав, що підприємство є рентабельним.

2.2 Складський і первинний облік виробничих запасів

Правильний та раціональний облік виробничих запасів на підприємстві можна забезпечити за рахунок системи документообігу та правильного оформлення господарських операцій. Первинний документ повинен містити підтвердження господарської операції на підставі якого потім здійснюватиметься облік запасів. Кожна господарська операція на підприємстві має бути оформлена первинними документами. Зазвичай існує кілька варіантів надходження та оприбуткування виробничих запасів на підприємство, зазвичай це прихід від постачальників, з якими у компанії складений договір на постачання матеріалів. Часто запаси можуть надходити на підприємство з виробничого циклу - відходи, , напівфабрикати, вторинна сировина. При отриманні запасів комірник зобов'язаний перевірити та заповнити документи, що пов'язані з запасами, одним з таких документів є прибутковий ордер, також є ще кілька документів, що забезпечують їх рух на підприємстві при надходженні.

Прибутковий ордер (форма М-4) має бути виписаний за кожним номенклатурним номером запасів або за кожною їх поставкою.

Розберемо більш докладно операції та документацію господарських подій, на підставі яких здійснюється кількісне і якісне приймання на склад. Підприємство отримує матеріали та сировину безпосередньо від постачальників, тому контрагенти обов'язково виписують «Товарно – транспортну накладну» (ф. № І-ТН), оскільки вона включає вартість транспортування. Даний документ має бути підтверджений печаткою що говорить про оприбуткування запасів. Окрім ТТН, одним з головних документів є згаданий вище Прибутковий ордер (ф. М-4), його складає

комірник у день надходження виробничих запасів на підприємство, але обов'язковою умовою прийняття запасів є відсутність відмінностей. Матеріали, що надходять на склад, повинні бути перевірені комірником, який стежить за якістю, асортиментом, кількістю, умовами доставки та перевіряє супровідні документи. Якщо все зроблено правильно і без розбіжностей, запаси приймаються до складу. У випадку коли матеріальні цінності надходять неякісними або не в повному обсязі, складається Акт про приймання матеріалів (ф. М-7). Цей акт має бути складений матеріально – відповідальною особою та представником постачальника. Також є інші супровідні документи такі як рахунок – фактура, сертифікат якості, паспорт якості, свідоцтво.

Важливим аспектом є складський облік запасів, оскільки він дає можливість контролювати цілісність запасів. Облік ведеться згідно об'єктів що знаходяться на складах. На складі для кожного запаса використовується інвентарний номер, згідно з яким він ідентифікується у всіх первинних документах. Таким чином, після оприбуткування облік ведеться комірником, який присвоює матеріальні ярлики (ф.М-16), які складаються для кожного номенклатурного номера. Складський облік та контроль здійснюється комірником за документом форми М-12, дана картка видається матеріально - відповідальною особою на підставі дозволу керівника.

Відпуск виробничих запасів потрібно не тільки у виробничому процесі, а й для господарських потреб, для безкоштовної передачі, продажу чи обміну на інші запаси. Однак під час відпуску для виробництва готової продукції мають дотримуватися певні вимоги:

- при передачі запасів на виробничі цілі їх необхідно обліковувати за вагою, об'ємами та кількістю відповідно до стандартів, розроблених технологами;
- запаси, що вибувають, характеризуються за розміром і кількістю згідно до встановлених лімітів;

— переміщення запасів здійснюється лише за участю комірника або іншої відповідальної особи.

Прийом та здача документів, які безпосередньо пов'язані з рухом запасів в підприємстві, здійснюються реєстром (ф. М-13), який складається комірником та спрямовує первинні документи до бухгалтерії.

Щомісяця цехи та інші виробничі підрозділи складають Звіт про використання сировини, основних матеріалів і напівфабрикатів, у якому по кожному номенклатурному номеру показуються: залишок на початок місяця, надходження за місяць, залишок на кінець місяця, фактичні витрати, витрати за нормами, економія або перевитрата. Бухгалтерія складає Зведений звіт про використання матеріалів по груповій номенклатурі (в натуральних і грошовому вимірниках), на підставі якого роблять відповідні облікові записи на списання використаних матеріалів.

Підставою для списання використаних у виробництві матеріалів служить Відомість розподілу витрат матеріалів і палива за рахунками і статтями витрат, яка складається за видатковими документами (лімітно-забірними картками, вимогами, актами тощо). В ній зазначається, на який синтетичний рахунок, субрахунок, продукцію (замовлення, переділ) або на яку статтю треба віднести вартість витрачених запасів.

За даними цієї відомості витрачені протягом місяця виробничі запаси за обліковими цінами списують з кредиту рахунка 20 «Виробничі запаси» (відповідний субрахунок) на дебет рахунків:

- 23 «Виробництво» (на вартість виробничих запасів, використаних для виготовлення продукції, виконання робіт, надання послуг);
- 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати» (на вартість запасів, використаних для загальновиробничих і загальногосподарських потреб);
- 93 «Витрати на збут» (на вартість запасів, використаних на потреби, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції);

— 949 «Інші витрати операційної діяльності» (на вартість запасів, використаних на утримання об'єктів житлово-комунального та соціально-культурного призначення) та ін.

Говорячи про основний «складський» документ «лімітно – забірні картки» можна виділити, що вони оформляються не зовсім регулярно і в бухгалтерію надходять аж на кінець місяця, коли потрібно подавати звітність.

В кінці місяця на підставі даних складського обліку бухгалтер виписує кількісні залишки матеріалів по їх окремих видах в спеціальну сальдову відомість обліку залишку матеріалів на складі (без зворотів приходу і залишку). Потім бухгалтер здійснює таксування і підрахунок підсумків залишків матеріалів за твердими обліковими цінами по окремих облікових групах матеріалів і в цілому по складу.

Оперативно – бухгалтерський (сальдовий) спосіб обліку матеріалів - один з найбільш ефективних, особливо в умовах ручної обробки облікових даних і малої механізації обліку. Його вживання дозволяє уникати ведення громіздкого натурально-вартісного обліку в бухгалтерії і не допускає його дублювання із записами складського обліку.

2.3 Синтетичний і аналітичний облік виробничих запасів на ТОВ «Сумська насосна техніка»

Основним способом відображення операцій в обліку виробничих запасів на ТОВ «Сумська насосна техніка» відбувається за допомогою програмного продукту «1С: Підприємство 8.3», в основу якого покладено введення документів, що відповідають первинним бухгалтерським документам.

Підприємство веде облік запасів на рахунку 20 “Виробничі запаси” за субрахунками [64]:

- 201 “Сировина й матеріали”;
- 202 “Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби”;
- 203 “Паливо”;

- 204 “Тара й тарні матеріали”;
- 205 “Будівельні матеріали”;
- 206 “Матеріали, передані в переробку”;
- 207 “Запасні частини”;
- 208 “Матеріали сільськогосподарського призначення”;
- 209 “Інші матеріали”.

На цих рахунках аналітичний облік завжди ведеться в розрізі номенклатури (довідник «Номенклатура»). Проводки по цих рахунках формуються автоматично за документами.

Відображення операцій з придбання запасів визначається у першу чергу джерелом надходження. В системі «1С: Підприємство 8.3» передбачені можливість оформлення операцій надходження запасів від постачальника (у тому числі нерезидента) і від підзвітної особи.

Для з придбання матеріальних цінностей у постачальника в системі «1С: Підприємство 8.3» використовується документом «Надходження товарів і послуг». За документом можна відобразити такі операції як покупка товарів, прийом товарів на комісію, надходження товарів та матеріалів у переробку, придбання устаткування, а також бланків суворої звітності.

Покупка запасів та надходження запасів на комісію оформляється документом «Надходження товарів і послуг», у якому встановлений вид операції «Покупка, комісія». Валюта операції визначається валютою договору з контрагентом. Надходження виробничих запасів від постачальника (куплений товар) або від комітента (товар на комісії) визначається видом договору, обраним у документі: «З постачальником» або «З комітентом».

Більшість параметрів документа «Надходження товарів і послуг» заповнюється «за замовчуванням» з таких джерел:

- з параметрів користувача;
- з параметрів договору;
- з реквізитів довідника "Номенклатура";

— з облікових параметрів "за замовчуванням" – рахунки обліку номенклатури і рахунки обліку розрахунків з контрагентами.

Однак, слід зауважити, що параметри документу іноді вводяться або коригуються вручну.

Відображення витрат, пов'язаних з придбанням виробничих запасів, співвіднесення суми цих витрат з переліком куплених ТМЦ і включення сум витрат до собівартості партій ТМЦ здійснюється документом «Надходження дод. витрат». В документі зазначається контрагент і договір, в рамках якого отримані послуги охорони, доставки, сертифікації, завантаження/розвантаження тощо. Розподіл сум додаткових витрат за списком ТМЦ може виконуватись або вручну користувачем із розрахунком додаткових сум для кожної позиції, або автоматично - при цьому потрібно вказати загальну суму витрат і спосіб розподілу (за кількістю або за сумою). Процес розподілу виконується при проведенні документу відображується тільки у рухах документу або у звітах по проводках. При одночасному відображенні сум додаткових витрат у шапці документу і в табличній частині здійснюється їх додавання.

Якщо неможливо чітко визначити додаткові витрати при придбанні виробничих запасів, то їх накопичують на окремих рахунках і в кінці місяця розподіляють пропорційно сумах вибуття запасів. Такими окремими рахунками є:

— 200 "Транспортно-заготівельні витрати (матеріали)" – для обліку додаткових витрат при придбанні матеріалів;

— 280 "Транспортно-заготівельні витрати" – для обліку додаткових витрат при придбанні товарів, має два субрахунки:

1. 2801 "Транспортно-заготівельні витрати (товари)",
2. 2802 "Транспортно-заготівельні витрати (у НТТ по продажній вартості)".

— І кредит відповідних рахунків (63, 685 тощо).

Більшу частину виробничих запасів підприємство купує згідно укладених договорів у постачальників. На відпущені матеріали постачальником виписується рахунок – фактура та податкова накладна.

Синтетичний облік придбаних запасів на рахунку 20 "Виробничі запаси" та його субрахунках підприємства обліковують за фактичною собівартістю їх придбання (заготівлі), яка, як зазначалося раніше, включає: покупну вартість і транспортно-заготівельні витрати (витрати по транспортуванню, навантаженню, розвантаженню, доставці до складів підприємства, включаючи націнки постачальницьких і посередницьких організацій, вартість послуг товарних бірж і брокерських контор, мито і митні збори тощо). Ця собівартість виявляється, як правило, тільки наприкінці місяця - після відображення всіх заготівельних операцій і розподілу їх між окремими видами запасів. Документи ж на оприбуткування і списання витрачених матеріалів, що надходять до бухгалтерії, вимагають їх систематичного опрацювання і відображення в облікових регістрах, що неможливо робити без попередньої оцінки матеріалів. Тому аналітичний облік запасів протягом місяця на ТОВ «Сумська насосна техніка» ведуть за прийнятими обліковими цінами: покупними (з відокремленим обліком транспортно-заготівельних витрат) або за розрахунково-плановою собівартістю (з відокремленим обліком відхилення від фактичної собівартості).

Наприкінці місяця вартість використаних у виробництві запасів і списаних за обліковими цінами, а також вартість залишку запасів на складах коригують до фактичної собівартості (шляхом списання транспортно-заготівельних витрат або відхилення планової собівартості запасів від фактичної).

При оприбуткуванні товарно-матеріальних цінностей, одержаних від постачальників за передоплатою у бухгалтерському обліку підприємства ТОВ «Сумська насосна техніка» роблять записи, наведені у табл. 2.6

Таблиця 2.6 – Відображення обліку виробничих запасів на ТОВ «Сумська насосна техніка»

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Перераховано постачальнику передоплату за матеріали	371	311	12000
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ (за наявності податкової накладної)	641/ПДВ	644	2000
3	Оприбутковано придбані матеріали	201	631	10000
4	Списано раніше відображену суму податкового кредиту з ПДВ	644	631	2000
5	Відображено витрати на транспортування матеріалів	201/ТЗВ	631	800
6	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ від вартості транспортних послуг (за наявності податкової накладної)	641/ПДВ	631	160
7	Проведено залік заборгованостей в частині придбаних запасів	631	371	12000
8	Оплачено вартість транспортних послуг	631	311	960

Якщо при прийманні вантажу виявлена нестача матеріальних цінностей, то на дебет рахунка 20 «Виробничі запаси» прибуткують тільки ті цінності, що були отримані фактично; на вартість нестачі матеріалів, яка виникла при її перевезенні, на підставі належно оформлених актів пред'являть претензію (передають до судового органу) винуватцю (транспортній організації тощо) і в бухгалтерському обліку відображають по дебету рахунка 374 «Розрахунки за претензіями» в кореспонденції з кредитом рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками».

У разі обґрунтованої відмови від оплати розрахункових платіжних документів за матеріали, що надійшли на адресу підприємства (невідповідність якості, номенклатури, ціни умовам договору тощо), такі цінності приймаються за актами на відповідальне зберігання і обліковуються на забалансовому рахунку 02 «Активи на відповідальному зберіганні» (субрахунок 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні») до

вказівок постачальника про повернення, переадресування або реалізації на місці.

Оприбуткування виробничих запасів, одержаних з інших джерел, відображається записом по дебету рахунка 20 "Виробничі запаси" (відповідний субрахунок) у кореспонденції з кредитом рахунків:

- 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» (на вартість запасів, внесених засновниками (учасниками) до статутного капіталу підприємства);
- 719 «Інші доходи від операційної діяльності» на вартість безоплатно одержаних запасів від інших юридичних осіб, а також оприбуткованих раніше, не взятих на облік цінностей);
- 746 «Дохід від списання необоротних активів» (на вартість отриманих запасів у результаті ліквідації необоротних активів).

Обмін видатковими накладними здійснюється при транспортуванні придбаних запасів від контрагента (вкладаються до пакування або відправляються поштою). Досить частими є ситуації, коли постачальники не передають документи або ж вони губляться при транспортуванні. У такому випадку запрошується скан – копія документу для оприбуткування на склад (с позначенням «копія»), або необхідно очікувати дублікат запрошеного документу. В другому випадку придбані запаси не відображаються на балансі, тому не можуть використовуватися у виробництві до того часу, доки не прийдуть видаткові накладні. Це призводить до затримки у виробництві та розбіжностей між фактичною наявністю запасів на складі та відображеною на балансі підприємства, що в свою чергу може впливати на неточності під час проведення інвентаризації.

Для більш детального обліку виробничих запасів на підприємстві, їх розділяють на аналітичних рахунках, що дозволяють зібрати комплекс схожих за характеристикою матеріальних цінностей та більш ефективно та раціонально їх згрупувати.

Аналітичний облік – система збору даних, що включає угруповання облікової інформації в потрібному контексті для управлінських потреб та складання бухгалтерської звітності.

Аналітичний облік дозволяє деталізувати інформацію про об'єкт в грошовому та/або натуральному вираженні.

Натуральні показники дають змогу врахувати результати інвентаризації (надлишки, недостачі). Дані аналітичного обліку узагальнюються шляхом складання оборотної і сальдової відомості. Результати за цими аналітичними рахунками повинні відповідати

Аналітичний облік найчастіше використовується для складського обліку виробничих тому що він допомагає розділити кожен запас згідно виду, сорту, призначенню, марці, розміру тощо, що допомагає швидше ідентифікувати необхідний запас, оскільки кожен має призначений матеріальний ярлик.

2.4 Методика проведення аудиторської перевірки виробничих запасів

На більшості підприємств, в тому числі й ТОВ «Сумська насосна техніка» обсяг операцій з виробничими запасами є досить значним, тому їх перевірка є досить трудомістким процесом. Основною метою проведення аудиторської перевірки виробничих запасів є встановлення законності, достовірності та доцільності операцій з виробничими запасами, правильності їх відображення в обліку.

Аудит на ТОВ «Сумська насосна техніка» проводить незалежна аудиторська фірма на підставі договору з підприємством - замовником. Він регламентується законом і дозволяє на договірних засадах спостерігати й потенційно контролювати діяльність господарюючого суб'єкта та його керівництва.

В процесі планування аудиту складають два основних документи:

1. Загальний план.

2.Програму перевірки.

Під час планування використовується наступна інформація:

- умови договору;
- складаються і заповнюються анкети оцінки ризику;
- нормативно - правові документи, що регулюють аудит;
- наявність аудиторських доказів;
- рівень довіри до системи внутрішнього контролю;
- облікова інформація підприємства;
- визначений рівень ризику та суттєвості.

План розробляється таким чином, щоб у ньому визначався час проведення кожної конкретної аудиторської процедури. У плані відображається перелік і обсяг виконаних робіт, строки виконання, процедури, що здійснюється аудитором.

Одним із найважливіших моментів виконання плану аудиторських робіт є програма аудиту - це документ, який містить завдання аудиту для конкретного об'єкту, процедури, необхідні для виконання поставлених завдань (обсяг та термін їх виконання).

Аудит виробничих запасів здійснюється за двома напрямками:

1.Перевірка їх фактичної наявності, яка здійснюється за допомогою інвентаризації.

2.Перевірка правильності оцінки запасів в обліку і звітності.

У рамках першого напрямку проводиться інвентаризація, яка дає можливість виявити недостачі або лишки запасів та інші відхилення в обліку, якщо такі мають місце на підприємстві.

Під час проведення інвентаризації аудитор не може бути членом інвентаризаційної комісії, але, спостерігаючи за її роботою може:

- спостерігати за виконанням процедур інвентаризації;
- перевірити правильність підрахунку на основі випадкової вибірки;
- вивчати обґрунтованість віднесення операцій до певного звітного періоду;

- отримувати пояснення з приводу значних відхилень виробничих запасів з даними бухгалтерських записів;
- перевірити правильність оцінки фактичного обсягу запасів.

Аудиторські процедури поділяються на ті, що проводяться:

- до інвентаризації;
- під час інвентаризації;
- після закінчення інвентаризації.

До проведення інвентаризації аудитор перевіряє чи на підприємстві ТОВ «Сумська насосна техніка» чітко організовано складське господарство та контрольно-пропускна система. Аудитором було здійснено процедури перевірки таких фактів:

- як здійснюється охорона об'єкта;
- як укладені та чи правильно оформлені договори про матеріальну відповідальність з працівниками, яким передано матеріальні цінності на зберігання;
- чи створені умови матеріально відповідальним особам для забезпечення збережності виробничих запасів, чи є в наявності складські приміщення, шафи, сейфи;
- чи є в наявності ваго-вимірювальні пристрої;
- чи існує контроль за порядком ввезення і вивезення матеріальних цінностей.

Під час проведення інвентаризації аудитор спостерігає за роботою інвентаризаційної комісії. А також аудитор проводить контрольні перевірки, час від часу звіряючи дані з даними інвентаризаційних описів. Особливу увагу аудитор звертає на номери, марки назви, оскільки тут найчастіше виявляється заміна. Аудитор звертає також увагу на перевірку подій після складання балансу та правильності їх віднесення до того чи іншого звітного періоду. При цьому аудитор виконує такі процедури: відбирає операції з відпуску матеріалів, обліковані на початку звітного періоду для вибіркового листування та порівнює їх з накладними та рахунками.

У рамках другого напрямку аудиторської перевірки аудитор здійснює документальну перевірку операцій запасами в такій послідовності:

1. Перевірка правильності оцінки запасів при надходженні, придбанні. При проведенні такої перевірки аудитор враховує те, в синтетичному обліку придбання запасів може здійснюватись в оцінці за фактичною вартістю або за обліковими цінами (за нормативною собівартістю). При перевірці руху матеріалів аудитор перевіряє правильність їх оприбуткування. Неповне оприбуткування призводить до утворення не відображених в обліку залишків. Тому порівнюють дані прибуткових ордерів з даними супровідних документів постачальників (накладних, рахунків-фактур, товарно-транспортних накладних тощо).

2. Перевірка повноти оприбуткування запасів та наявності документів, що підтверджують їх придбання. Для нього аудитор перевіряє:

- чи дотримуються на підприємстві ТОВ «Сумська насосна техніка» порядок приймання та оформлення документів з приймання запасів;
- чи повністю оприбутковані запаси, зазначені в документах постачальника;
- чи відповідає якість запасів, що визначена в прибуткових документах, якості, що зазначена в сертифікатах постачальника або аналізі лабораторії підприємства.

При перевірці обліку запасів аудитор особливу увагу приділяє перевірці первинної документації. При цьому оцінюється правомірність використання тих чи інших форм документів, перевіряється дотримання порядку їх заповнення та складання (чи складаються вони в момент здійснення операції). При перевірці документів здійснюється взаємна звірка господарських договорів, рахунків-фактур, накладних, прибуткових ордерів на предмет ідентичності ряду показників: номенклатури, ціни, кількості, дат оприбуткування тощо.

Порівняння кількісних показників оригіналів рахунків- фактур, сертифікатів і специфікацій постачальника дозволяє встановити, чи всі запаси оприбутковані.

Зустрічна перевірка документів, що відображають надходження запасів, з документами постачальника дає можливість виявити факти не оприбуткування запасів або неповне їх оприбуткування. Перевіряючи реальність операцій, необхідно встановити наявність договорів про поставку матеріалів, правильність їх складання, порівняти дані документів з оплати даними документів на оприбуткування запасів.

3. Перевірка організації контролю за зберіганням і використанням довіреностей. Перевірці підлягає правильність нумерації аркушів книг довіреностей, перевіряється наявність їх реєстрації з обліку виданих довіреностей.

Дата видачі довіреностей дає можливість визначити її термін дії. По прибуткових документах перевіряється, чи не було випадків передачі довіреностей іншим особам, зміни назви постачальника, внесення підробок до документів на отримання запасів.

4. Вивчення організації контролю за погашенням довіреностей. З метою перевірки правильності погашення довіреностей аудитор порівнює дані граф «Відмітка про виконання довіреностей» в журналі обліку довіреностей і первинних документів, що характеризують надходження запасів на склад підприємство. При цьому звертається увага на те, чи не видаються нові довіреності особам, які не відзвітувались у використанні попередньо одержаних довіреностей.

Важливе значення має і своєчасність здачі до бухгалтерії невикористаних довіреностей.

5. Перевірка достовірності відображення руху запасів в бухгалтерському обліку. В ході такої перевірки аудитор вирішує такі питання:

— як обліковується надходження та витрачання запасів на складах та інших об'єктах;

- чи не було фактів неоприбуткування (повного або часткового), запасів, що надійшли ;
- чи не списувались на витрати запаси понад встановленні норми і без вагомих підстав;
- чи відповідає фактичне витрачання запасів документальним даним;
- чи не приховують недостачі запасів різними необґрунтованими проводками.

Для з'ясування вище перелічених питань важливе значення має аналіз первинних документів з обліку запасів за місцями зберігання. У ході перевірки операцій з відпуску матеріалів аудитор перевіряє відпуск матеріалів у виробництво і обґрунтованість їх списання на витрати. Також необхідно переконатися чи не списуються виробничі запаси на витрати виробництва без попереднього їх оформлення і без оформлення на них видаткових документів.

Окрему увагу аудитор приділяє складському господарству переглядаючи картки та перевіряючи своєчасність записів в них. При аудиті операцій із запасами аудитор перевіряє, чи не допускалась їх передача без оплати. Якщо запаси реалізовувались на сторону, необхідно виявити, коли і за якою ціною вони придбані, коли і кому продані, їх ціну, ПДВ, транспортні витрати, уточнити роздрібні ціни на момент реалізації. При реалізації запасів на сторону перевіряється наявність накладних, довіреностей, оцінка вартості реалізації надходження виручки від реалізації в повному обсязі на поточний рахунок.

6. Перевірка законності списання запасів при їх втратах. Під час перевірки аудитор встановлює правильність визначення розміру допустимих втрат при зберіганні і виявлення фактів пересортування запасів, а також правильність оформлення актів. В ході перевірки досліджуються акти інвентаризації за період, що визначається документами, що підтверджують вивезення і використання відходів.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Шляхи вдосконалення організації обліку виробничих запасів

За сучасних умов господарювання виробничі запаси забезпечують постійність, ритмічність та безперервність діяльності кожного підприємства, гарантуючи його економічну безпеку. Виробничим запасам належить одна з головних ролей у складі матеріальних ресурсів підприємств. Ефективне управління та чіткий контроль запасів дають змогу знизити витрати на їх зберігання, вивільнити із поточного господарського обороту частину фінансових ресурсів.

Під час дослідження обліку виробничих запасів на ТОВ «Сумська насосна техніка» були виявлено таку проблему як недостатність автоматизації первинного обліку виробничих запасів підприємств, а саме відсутність електронного документообігу.

Традиційний документообіг має ряд властивих проблем, а саме можливість втрати документів, що тягне за собою несвоєчасне оприбуткування виробничих запасів та затримку виробництва, втрата робочого часу у зв'язку з пошуком необхідного документа, у зв'язку з підготовкою та узгодженням документації. Документи можуть бути підписані цифровим підписом і передані до місця призначення протягом декількох секунд. Всі учасники електронного обміну документами дістають рівні можливості незалежно від їх віддаленості один від одного.

На підприємстві має бути не тільки порядок у документації, а й налагоджений виробничий процес. Тому для оптимізації обліку виробничих запасів пропонуємо розроблений схему удосконалення обліку виробничих запасів (рис. 3.1)

Рисунок 3.1 – Схема удосконалення обліку виробничих запасів

Також звернемо увагу на організацію складського обліку виробничих запасів та шлях її вдосконалення

Пропозиція для удосконалення складського обліку: коли запаси надходять на склад, потрібно вести їх партійний облік, де записи з надходження виробничих запасів і відпуску на виробництво здійснюються лінійним способом з урахуванням якісних і технологічних особливостей.

Говорячи про основний «складський» документ «лімітно – забірні картки» можна виділити, що вони оформляються не зовсім регулярно і в бухгалтерію надходять аж на кінець місяця, коли потрібно подавати звітність.

Подібні надходження облікових документів на обробку і характерна тенденція збільшення їх кількості до кінця місяця значно ускладнюють роботу складів підприємства й у групах матеріально-технічного постачання. Тож

потрібно вдосконалювати облікову роботу, встановити чіткі часові строки подачі документів, розробити єдину форму, яка буде вміщувати всю необхідну інформацію, щоб уникнути повторень. У таку форму доцільним буде насамперед включити всі об'єкти основного і допоміжного виробництва (застосовуючи коди) та включити графу «напрям» (основні вироби, запасні частини, разові замовлення, ремонт). Удосконалена лімітно – забірна картка буде для підприємства набагато зручнішою, адже зменшиться кількість документації, і робота бухгалтерського відділу буде ефективнішою, що приведе до підвищення ефективності діяльності.

За результатами аналізу сучасного контексту організації обліку виробничих запасів розкрито основні, раніше не вирішені, проблеми та запропоновано шляхи удосконалення обліку виробничих запасів підприємств, такі як:

- економічний механізм удосконалення обліку виробничих запасів;
- електронний документообіг, що прискорить рух інформації між складом та бухгалтерією та вплине на швидкість оприбуткування запасів;
- удосконалити основну документацію, а конкретно лімітно-забірну картку, що використовується на складах.

Зрозуміло, що запропоновані шляхи вдосконалення потребують часу, але вони необхідні, їх потрібно впроваджувати, щоб облік був прозорішим.

3.2 Шляхи вдосконалення аудиту виробничих запасів на підприємстві

Для підвищення результативності проведення аудиту виробничих запасів на ТОВ «Сумська насосна техніка» необхідне знання аудитором технології виробництва. По-перше, необхідно оцінити, чи всі запаси, що закуповуються підприємством мають цільове використання. По-друге, необхідно провести маркетингове дослідження з метою оцінки цін закупки запасів та порівняти ціну закупки запасів на підприємстві з мінімальною

ціною, яку можна сплатити на ринку. По-третє, проаналізувати, як в системі поповнюються запаси.

На жаль, сьогодні на ТОВ «Сумська насосна техніка» ще не існує відділу, який займався внутрішнім аудитом на підприємстві, тому пропонуємо створити Внутрішню службу аудиту (ВСА), яка забезпечить управлінський персонал оперативними даними аналізу і оцінки, рекомендаціями за результатами перевірок, на підставі яких приймаються своєчасні, обґрунтовані управлінські рішення.

Процес створення ВСА на ТОВ «Сумська насосна техніка» можливо представити поетапно наступним чином (рис. 2).

Рисунок 3.1 - Запропоновані етапи для створення Внутрішньої служби аудиту на ТОВ «Сумська насосна техніка»

Розглядаючи питання про форму організації внутрішнього аудиту на ТОВ «Сумська насосна техніка», слід підкреслити, що це питання має вирішуватися керівником залежно від мети і завдань, поставлених перед цією службою. У будь-якому разі ВСА має бути укомплектована кваліфікованими кадрами, які зможуть виконувати покладені на них функціональні обов'язки. Набагато важливіше місце внутрішнього аудиту в організаційній структурі підприємства, оскільки від цього значною мірою залежить ступінь об'єктивності результатів її діяльності.

Основна ознака, за якою внутрішній аудит відрізняють від зовнішнього, полягає в тому, що він залежний, тобто підпорядкований керівництву підприємства, де він провадиться.

Робота служби внутрішнього аудиту на підприємстві організовується відповідно до календарних та індивідуальних планів робіт, які затверджує керівник підприємства. Внутрішній аудит повинен починатися з підготовки і затвердження плану проведення аудиту у визначений період. У Додатку Б запропоновано план та програма для проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на ТОВ «Сумська насосна техніка».

Отже, належно організована робота внутрішнього аудиту, а особливо в умовах виходу з економічної кризи, спонукатиме працівників підприємства дотримуватися чинного законодавства та нормативних актів, а також розробленої підприємством політики, планів, внутрішніх правил та процедур, вчасно виявляти та знижувати ризик непередбачених витрат чи втрати репутації підприємством. Оскільки ВСА має складатися з висококваліфікованого персоналу, забезпеченого відповідними матеріально-технічними ресурсами, створення на ТОВ «Сумська насосна техніка» такої служби призведе до виникнення додаткових витрат, які доречно розподіляти між видами виробленої продукції. Однак витрати на утримання ВСА неможливо порівнювати з тим позитивним ефектом, що буде наслідком її роботи.

ВИСНОВОК

Виходячи із мети та завдання дипломної роботи, поставлених на початку дослідження, нами було проведено ряд заходів та висунуто пропозиції по вирішенню зазначених питань по удосконаленню обліку та аудиту за виробничими запасами на підприємстві. Теоретичні положення і питання обліку запасів потребують вдосконалення і доопрацювання. У свою чергу, розв'язання цих питань зумовить вихід на якісно новий рівень побудови обліку виробничих запасів, значно підвищить їх роль в управлінні кожним вітчизняним підприємством.

У першому розділі, за допомогою порівняння визначень запасів різних авторів було визначено їх значну роль у процесі суспільного виробництва. В законодавчих і нормативно-правових документах вживаються різні назви категорії – “запаси”, “матеріали” та інші терміни.

Також було розглянуто методи оцінки вибуття запасів. Не беручи до уваги те що визнання та оцінка виробничих запасів втілює в собі безліч методів, підприємство обирає для себе найпростіший, який би легко можна було поєднати з нашим законодавством.

У другому розділі проводилося дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Сумська насосна техніка» за 2018-2020 рр., за яким можна зробити наступні висновки. Майновий стан та ефективність використання основних засобів підприємства є на низькому рівні; спад показників ліквідності та платоспроможності вказує на те, що підприємству не вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань. Аналіз фінансової стійкості підприємства вказав на недостатню фінансову стійкість в довгостроковій перспективі. Аналіз ділової активності підприємства показав, що підприємство платоспроможне, конкурентоспроможне, зобов'язання виконуються вчасно та у повній мірі. Аналіз рентабельності підприємства показав, що підприємство є рентабельним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грабова Н. М. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках : навчальний посібник: АСК, 2016. 416 с.
2. Економічний аналіз діяльності промислових підприємств навч. посіб. Тернопіль : ТАНГ, 2019. 405 с
3. Кузьменко О. М. Сутність виробничих запасів та їх класифікація URL: www.nbuv.gov.ua/portal (дата звернення: 12.11.2021)
4. Лопатіна В. В. Економічна сутність виробничих запасів: наукові праці. 2019. Вип. 177. Т.256 с.
5. Мельник В. М. Основи економічного аналізу : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2018. 128 с.
6. Мудла О. І. Економічна сутність виробничих запасів та їх оцінка на підприємстві URL: <http://www.rusnauka.com> (дата звернення: 04.11.2021)
7. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instrplanrah/standartbuhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgaltersyukogo-1021474.html> (дата звернення: 05.11.2021)
8. 7. Чернелевський Л.М., Беренда Н.І. Аудит: Міленіум, 2017. 466 с.
9. Лежненко Л. І. Теоретичні аспекти удосконалення аналітичного обліку виробничих : Молодий вчений.2015. с. 122–126.
10. Облік видів економічної діяльності : навч. посіб К. : Знання 2017. 541 с.
11. Приймак О. Ю. Методичні процедури управлінського обліку виробничих запасів в логістиці та управлінні підприємством URL: <http://ena.lp.edu.ua> (дата звернення: 20.11.2021)
12. Рибалко О. М. Вдосконалення обліку виробничих запасів 2018. № 3. 215 с.
13. Роева О. С. Облікова політика як інструмент регулювання організації обліку виробничих запасів на підприємстві: Вісник ДонНУЕТ. 2017.с. 155— 161.

14. Слюсарчук Л.І. Облік і аналіз виробництва та продажу готової продукції: «Альтерпрес», 2018 . 258с.
15. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник : КНЕУ, 2016. – 526 с.
16. Сук П. Л. Облік виробничих : Бухгалтерія в сільському господарстві, 2017 № 1. 25 с.
17. Тарасенко Н. І. Оцінка виробничих запасів для цілей обліку URL: : www.kntu.kr.ua (дата звернення: 25.11.2021)
18. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підручник: Київ : А.С.К., 2016. 784 с.
19. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник для студ. вищ. навч. закл. економ. К.: А.С.К., 2016. 784 с.
20. Усач Б.Ф., Душко З.О., Колос М.М. Організація і методика аудиту: Підруч. – К.: Знання, 2006 – 295 с.
21. Фінансовий облік і звітність на підприємствах різних галузей : навчальний посібник: Тернопіль : Астон, 2018. 288 с.
22. Фоменко К. Ю. Методика проведення аудиторської перевірки виробничих запасів: навчальний посібник: Харків:2018. 142 с.
23. Цвентарна В. Питання ведення обліку виробничих запасів на URL: <http://sophus.at.ua> (дата звернення: 22.11.2021)
24. Сахарцева І.І. Основи складання бухгалтерської звітності за вимогами національних стандартів України: навчальний посібник. Кондор, 2016. 614с.
25. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник: Алерта, 2016. 982 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Bazyura A.V. Organization and methods of accounting and audit of inventories.- Qualifying master's thesis. Sumy State University, Sumy, 2021

The essence of the organization and methods of accounting and auditing of inventories was revealed in the work. Methods for estimating inventory disposal are considered. The study of financial and economic activities of the company "Sumy Pumping Equipment" for 2018-2020. The main purpose of this study is to develop ways to improve the organization of accounting and audit of inventories. Keywords: accounting, inventories, optimization, internal control, audit methods.

АНОТАЦІЯ

Базюра А. В. Організація і методика обліку і аудиту виробничих запасів. – Кваліфікаційна магістерська робота. Сумський державний університет, Суми, 2021 р.

У роботі було розкрито сутність організації і методики обліку та аудиту виробничих запасів. Розглянуто методи оцінки вибуття запасів. Проведено дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Сумська насосна техніка» за 2018-2020 рр. Основною метою даного дослідження є розробка шляхів удосконалення організації обліку і аудиту виробничих запасів.

Ключові слова: облік, виробничі запаси, оптимізація, внутрішній контроль, методи аудиту.